

Chayenne Wiskerke

Van: Adriaan Rijk <adriaan.rijck@rijck.eu>
Verzonden: zaterdag 3 oktober 2020 16:04
Aan: Chayenne Wiskerke
Onderwerp: FW: definitief verslag overleg 15 09
Bijlagen: verantwoording wijzigingen.docx; ATT00001.htm; verslag OVR definitief.docx; ATT00002.htm

Van: [REDACTED]@zeeland.nl>
Verzonden: zaterdag 26 september 2020 17:06
Aan: tonverbree@gmail.com; jwk@wiskerke-onions.nl; Adriaan Rijk <adriaan.rijck@rijck.eu>; Polman J.M.M. (Han) <jmm.polman@zeeland.nl>; Bat de J. (Jo-Annes) <j.de.bat@zeeland.nl>; Maas vd A.J. (Harry) <aj.vd.maas@zeeland.nl>
Onderwerp: definitief verslag overleg 15 09

Geachte heren Verbree, Rijk en Wiskerke, geachte collegeleden,

Naar aanleiding van het concept-verslag heb ik alleen via de heer Verbree suggesties voor aanpassingen ontvangen. Waar mogelijk heb ik die, soms redactioneel aangepast, verwerkt. Zie de bijgevoegde verantwoording voor een beschrijving/onderbouwing van de verwerkingswijze.

Het definitieve verslag heb ik tevens bijgevoegd.

Hoogachtend,

[REDACTED]
Provincie Zeeland

Verantwoording verwerking suggesties dhr Verbree in concept-verslag

Twee opmerkingen vooraf:

1. In de reactie van de heer Verbree staan op enkele plaatsen doorhalingen, die de indruk wekken dat zinnen uit het primaire concept zijn verwijderd. Dat is echter niet altijd het geval. Ik veronderstel dat het hier passages betreft, die door anderen zijn toegevoegd en vervolgens door de heer Verbree zijn verwijderd, gelet op zijn toelichting in de begeleidende mail dat men alleen reageert op de weergave van de eigen inbreng.
2. Het betreft hier een verslag op hoofdlijnen. In verband met eventuele openbaarheid neem ik suggesties niet over waarbij namen van bedrijven of van personen en hun persoonlijke omstandigheden genoemd worden – anders dan de aanwezigen bij het gesprek.

Verwerking

1. Omschrijving naam delegatie: verwerkt
2. Toevoeging "en de dorpsraad Kruijningen" verwerkt.
3. Onbehoorlijk bestuur: deels (vanwege logica betoog op iets andere plaats) toegevoegd, deels verwerkt in volgende zin (waar anders dubbeling mee ontstaat).
4. Concreet benoemen bijdrage; verwerkt met kleine redactionele aanpassing.
5. Redactionele wijziging algemene/voorzieningen: verwerkt.
6. Wijzigingen rondom bereidheid tot investeren: introduceert onnodige dubbelingen in de tekst en noodzaakt tot andere redactionele aanpassingen. Aangepast verwerkt.
7. Toevoeging: sterker nog er is niet op gereageerd. Verwerkt onder verwijdering van de oorspronkelijke test. Volledigheidshave "bestuurlijk" toegevoegd.
8. Verwijdering passage over commissie: verwerkt.
9. Toevoeging dat de heer Rijk aanwezig was bij gesprek: gewijzigd verwerkt. (is in ieder geval feitelijk juist).
10. Toevoeging "sterker nog:" etc: gewijzigd verwerkt vanwege dubbelingen met bestaande tekst. Nieuw element 1/3 deel van 18 miljoen verwerkt. Het evenwicht in het verslag vereist dat dan ook de bijdrage van de heer Van der Maas enkele regels daaronder scherper wordt geduid.
11. Toevoeging De heer Rijk, discussie over met wie wel of niet gesproken is: niet op dit detailniveau verwerkt; niet relevant voor hoofdlijn en strekking. Wel de samenvattende zin naar aanleiding van de discussie uitgebreid.
12. Toevoeging naar aanleiding van een opmerking van de heer De Bat: licht gewijzigd verwerkt vanwege stijl verslag.
13. Redactioneel inzake geruchten: verwerkt
14. Toevoeging om rood af te wijzen: introduceert dubbeling. Verwerkt door bij de "blokkade op rood" expliciet "door GS" toe te voegen, en explicieter te verwijzen met *die* besluitvorming.
15. Toevoeging namens familie Wiskerke: verwerkt
16. Toevoeging reactie de heer De Bat en zijn broer: niet verwerkt. Broer: zie algemene opmerking 2; elders in verslag is duidelijk dat de heer De Bat zich aangesproken voelde.
17. Concretisering inschatting de heer Wiskerke: verwijzing naar familie geschript; verder veralgemeniseerd conform algemene opmerking 2.
18. "Hij" vervangen door "de familie Wiskerke" en zin daarna: niet verwerkt. De suggestie is niet overeenkomstig mijn aantekeningen op dat punt: "*Verbree: ik heb integriteit niet ter discussie gesteld/gezegd: wees creatief/hoezo alleen geen geld*".) Overige redactionele suggesties verwerkt.
19. Redactioneel/slot zelfde alinea: suggestie "deze routes" vervangen door "gesprek met fracties". Niet verwerkt. Het ging hier ook om inzet advocaat. De onderliggende opmerking

van de heer Verbree *laten we maar eens op dat knopje drukken en kijken wat er gebeurt had*
juist daar betrekking op.

20. Toevoeging: en rood op de agenda te krijgen: redactioneel aangepast verwerkt.

21. OVR uitschrijven: verwerkt.

Verslag gesprek GS Zeeland en Overleggroep Kruiningen/Yerseke e.o., Middelburg, 15-09-2020

Namens Overleggroep Kruiningen/Yerseke e.o.: de heren Verbree, Rijk en Wiskerke

Namens GS: CvdK Polman (voorzitter), gedeputeerden Van der Maas en De Bat

Verslag: ██████████ (provincie Zeeland)

De heer Polman opent het gesprek door aan te geven dat het goed is dat deze afspraak uiteindelijk doorgang kon vinden. De achtergrond is dat het college signalen bereikt hebben vanuit verschillende statenfracties, naar aanleiding van een bezoekenroute vanuit de OVR. Bij die signalen zijn termen gevallen als "onbehoorlijk bestuur" en "bestuurlijke integriteit".

Hij geeft aan dat dit het college raakt: dergelijke signalen kan GS niet zonder meer laten passeren. Er is kennelijk iets aan de hand. De goede wijze van met elkaar omgaan is om dan, in hoor en wederhoor, zaken in een direct gesprek toe te lichten en uit te spreken. Daarom heeft hij de OVR voor dit gesprek uitgenodigd. Wat hem betreft gaat dit gesprek niet over de inhoud: die heeft zijn eigen proces. Het gaat om de vraag hoe we met elkaar omgaan, ook met het oog op de toekomst.

De heer Verbree geeft aan dat de delegatie niet alleen de OVR vertegenwoordigt, maar ook spreekt namens bewoners Zanddijk en Kaasgat en de dorpsraad Kruiningen.

Er is sprake van grote ergernis. Er is overigens maar bij één fractie gesproken over onbehoorlijk bestuur. Die uitspraak is gedaan nadat GS bij verschillende gelegenheden tot drie maal toe mondeling en schriftelijk heeft aangegeven dat de ondernemers geen concreet aanbod hebben gedaan.

In juni van dit jaar is met de heer Van der Maas gesproken, waarin ook een bijdrage van het bedrijfsleven aan de orde kwam.

De heer Verbree is ambtelijk benaderd met de vraag om een concrete bijdrage, t.w. 2/3 van € 18 miljoen of 2/3 van € 22 milj, al naar gelang de variant groen of rood. Hoewel hijzelf principieel van mening is dat het bedrijfsleven niet hoort bij te dragen aan algemene infrastructurele voorzieningen, heeft hij de optie van een bijdrage wel besproken, gemerkt dat er bij het bedrijfsleven bereidheid is om substantieel bij te dragen en verzocht om bestuurlijk overleg om de voorwaarden te bespreken waaronder fondsen bijeen gebracht kunnen worden; daar is niet bestuurlijk op gereageerd. In zijn beleving heeft hij een vraag gesteld aan GS en geen antwoord gekregen.

De heer De Bat geeft aan dat hij, op verzoek van de heer Wiskerke, in december 2019 heeft toegelicht wat GS besloten had en waarom. In zijn beleving was dat het informeel informeren van een goede en vertrouwde bekende, over besluiten die inmiddels genomen waren. Hij betreurt dat dit door hem toelichtend bedoelde gesprek nu terugkomt als formeel gesprek waarin over concrete aanbiddingen gesproken is.

De heer Wiskerke heeft (evenals de heer Rijk, die ook aanwezig was) de herinnering dat er in dat gesprek overeenstemming was over variant rood als enige duurzame tracé, waar hij ter plekke een eerste financiële aanbod voor gedaan heeft. Ook in het gesprek met de heer Van der Maas (van juni) is gesproken over bijdragen vanuit ondernemers (een derde deel van € 18 miljoen), die, zoals de heer Wiskerke heeft aangegeven, naar zijn oordeel haalbaar geweest zouden zijn. Een verwijt dat de ondernemers niet bereid waren mee te betalen acht hij daarom onterecht. In zijn beleving is hij echter in beide gesprekken niet serieus genomen.

De heer Polman constateert dat de opstelling van de gedeputeerden kennelijk anders is ervaren dan die bedoeld waren.

De heer Van der Maas vult aan dat het gesprek in juni met de aanwonenden van de Zanddijk, waar hij op zich goede herinneringen aan heeft, eveneens terugblikkend van aard was: via welke overwegingen is GS uiteindelijk gekomen tot de keuze voor roze-zwart. Een poldertracé (groen, als toenmalige voorkeur van GS) bleek niet haalbaar omdat het Rijk geen belangen zag die een bijdrage rechtvaardigden. De signalen die hij in de aanloop naar de besluiten (vanaf 2017/2018) vanuit de OVR heeft gehoord waren overwegend van de strekking dat de OVR niet bereid was mee te betalen. Ook het spreken over financiën was in retrospectief: dat ging er over dat hem verbaasde dat niet voorafgaande aan de besluitvorming – die toen al gepasseerd was - een voorstel was gedaan vanuit het bedrijfsleven, van bijvoorbeeld de omvang die de heer Rijk noemde. Hij constateert ook een verschil in begrippen: voor hem wordt een “aanbod” uitgedrukt in euro’s, en niet in een principebereidheid tot het voeren van een gesprek daarover.

Uit de vervolgdiscussie (met name over hoe en met wie gesproken is in de jaren voorafgaande aan de besluitvorming, waar de beelden van de heren Van der Maas en Rijk uiteenlopen) blijkt dat de heren **Verbree, Rijk en Wiskerke** alle drie de beleving hebben dat er door GS een blokkade op de variant rood is gelegd, terwijl er geen discussie is dat de rode variant inhoudelijk de beste zou zijn, waar de provincie via de aanleg van een rotonde zelfs op geanticipeerd heeft.

De heer Verbree geeft, naar aanleiding van een opmerking van **de heer De Bat** over de inzet van een advocaat, aan dat er geruchten de ronde deden dat er persoonlijke belangen uit de kring van de familie van gedeputeerde De Bat mee zouden hebben gespeeld bij die besluitvorming door GS. Wegens de aanhoudende geruchten heeft dat uiteindelijk geleid tot een brief via een advocaat namens de familie Wiskerke, waarin overigens geen namen zijn genoemd. **De heer Wiskerke** betreft daar een inschatting van de persoonlijke situatie van een zakelijke relatie van hem bij.

De heer De Bat antwoordt dat hij nu weer in zijn persoonlijke integriteit wordt aangetast, net als bij de brief van de advocaat, die - ook zonder namen te noemen - alleen op hem betrekking kon hebben. Hij is daar zeer door geraakt, omdat hij zich hier niet tegen kan verdedigen en zeker de heer Verbree moet weten hoe het op deze wijze voeden van onware geruchten de positie van bestuurders aantast. Hij heeft deze familierelatie in GS zeer duidelijk gemaakt, en die heeft geen enkele rol in de besluitvorming gespeeld. Bovendien, vult **de heer Van der Maas** aan, is hij, en niet de heer De Bat portefeuillehouder voor dit project.

De heer Polman geeft aan dat binnen GS en PS integriteit hoog in het vaandel staat, en dat zo nodig statenleden of GS-leden zich onthouden van deelname aan de besluitvorming indien van belangenverstremgeling sprake zou kunnen zijn. Hij verwondert zich erover dat naarmate betrokkenen aan tafel elkaar beter kennen, er minder sprake lijkt te zijn van overleg en meer van veronderstellingen, zonder dat hoor en wederhoor wordt toegepast. Hij vraagt waarom men voor de indirecte route via advocaten en politieke fracties heeft gekozen in plaats van het rechtstreekse gesprek.

De heer Verbree meent niet dat hij integriteit ter discussie heeft gesteld, maar heeft willen oproepen om creatief te zijn, en om niet het argument te hanteren dat het bedrijfsleven geen concreet financieel voorstel heeft gedaan. Men voelde (en voelt) zich niet gehoord en serieus genomen. Daarom heeft men voor deze routes gekozen om te zien of die wel effect zouden sorteren, om zo rood op de agenda te krijgen.

De heer Polman vat samen dat er veel gezegd is over, in plaats van tegen elkaar, wat niet bevorderlijk is. Het college heeft behoefte om in het openbaar te reageren op aantijgingen. Vanuit die optiek is het goed dat dit gesprek heeft plaatsgevonden. Een leerpunt voor GS is in ieder geval dat wanneer er dergelijke grote belangen spelen, er geen informele gesprekken mogelijk zijn, en dus altijd meer personen vanuit de provincie aanwezig zullen moeten zijn.

Hij geeft de delegatie van de Overleggroep in overweging om, wanneer het gevoel van andere belangen bestaat, daarover direct en open te zijn, en het gesprek aan te gaan. Er zijn andere manieren dan het spelen van de integriteitskaart. Zeker omdat men elkaar toch weer in andere settingen tegen zal komen.

Afgesproken wordt dat een kort verslag van het overleg aan alle aanwezigen wordt voorgelegd.